

Avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan Europeiska unionen och Japan

Utrikesdepartementet

2018-05-18

Dokumentbeteckning

KOM (2018) 193 final

Förslag till rådets beslut om undertecknande på Europeiska unionens vägnar av avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan Europeiska unionen och Japan

KOM (2018) 192 final

Förslag till rådets beslut om ingående på Europeiska unionens vägnar av avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan Europeiska unionen och Japan

Sammanfattning

Europeiska kommissionen föreslår att Europeiska unionens råd ska fatta beslut om att underteckna och ingå ett avtal om ekonomiskt partnerskap mellan EU och Japan. Rådet bemyndigade år 2012 kommissionen att inleda förhandlingar om ett avtal och förhandlingarna slutfördes i december 2017.

Regeringen anser att avtalet om ekonomiskt partnerskap är av stort ekonomiskt intresse och stöder att rådet så snart som möjligt ska kunna besluta om att underteckna respektive ingå avtalet.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Den 29 november 2012 bemyndigade Europeiska unionens råd Europeiska kommissionen att inleda förhandlingar om ett frihandelsavtal med Japan. Japan är världens tredje största ekonomi och EU:s sjunde största handelspartner. Med en befolkning på över 127 miljoner invånare är Japan en nyckelmarknad för EU:s varu- och tjänsteexportörer samt för investerare.

Med utgångspunkt i de förhandlingsdirektiv som rådet antog år 2012 inledde kommissionen 2013 förhandlingar med Japan om ett ambitiöst och omfattande frihandelsavtal i syfte att skapa nya möjligheter och rättssäkerhet

för handel och investeringar mellan båda parter. En principöverenskommelse om avtalet ingicks den 6 juli 2017 och frihandelsavtalet kallas sedan dess ”avtalet om ekonomiskt partnerskap”. Lydelsen på avtalet offentliggjordes i december 2017 sedan förhandlingarna hade slutförts under samma månad.

1.2 Förslagets innehåll

Frihandelsavtalet mellan EU och Japan kommer att minska handelshindren och underlätta ömsesidigt utbyte av varor, tjänster och investeringar.

Avtalet går utöver befintliga WTO-åtaganden på många områden, såsom tjänster, upphandling, icke-tariffära handelshinder och skydd av immateriella rättigheter, däribland skyddade geografiska beteckningar. På alla dessa områden har Japan godtagit nya åtaganden som går väsentligt längre än befintliga åtaganden i WTO och andra frihandelsavtal.

Avtalet uppfyller kriterierna i artikel XXIV i Gatt (d.v.s. att tullar och andra restriktiva handelsregleringar ska avskaffas beträffande i stort sett all varuhandel mellan parterna) och artikel V i GATS (liknande skrivningar v.g. tjänstehandel).

Avtalet förväntas träda i kraft under 2019 och då kommer Japan att avveckla tullarna för mer än 90 procent av importen från EU (importvärde). Efter avtalets övergångsperiod kommer 99 procent av landets import från EU att ha liberaliserats medan den återstående importen (1 procent) kommer att delvis ha liberaliserats med hjälp av kvoter och tullnedsättningar (jordbruk).

Nya upphandlingsmöjligheter för anbudsgivare från EU har säkerställts i och med att Japan beviljar tillgång till de 48 ”kärnstäderna” på regional och lokal nivå. Dessa städer har fler än 300 000 invånare och utgör nära 15 procent av Japans totalbefolkning. Japan har också tagit steg mot att minska användningen av "Operational Safety Clause" inom järnvägssektorn, vilket är ett undantag med hänvisning till säkerhet.

Avtalet innehåller ett kapitel om handel med tjänster, investeringsliberalisering samt därmed sammanhängande listor över åtaganden som går väsentligt längre än bägge parter åtaganden i WTO. Vid sidan av detta finns på EU respektive medlemsstatsnivå ett antal undantag från dessa åtaganden.

Vidare har avtalet ett omfattande kapitel om handel och hållbar utveckling som syftar till att säkerställa att handeln tar hänsyn till miljöskyddet och den sociala utvecklingen och främjar hållbart skogsbruk och fiske. Både EU och Japan har ett starkt skydd för arbetstagares rättigheter och avtalet stödjer dessa, bl.a. genom att det förbjuder någon av parterna från att uppmuntra handel och investeringar genom undantag från arbetsrätt eller brister i tillämpningen av densamma. Kapitlet om handel och hållbar utveckling anger även hur det civila samhället kommer att delta i genomförandet och kontrollen av avtalet. Det innehåller också ett åtagande att genomföra Parisavtalet om klimatförändringar och en särskild översynsmekanism.

Avtalet omfattar inga bestämmelser om investeringsskydd och tvistlösning eftersom förhandlingarna i dessa frågor inte kunde slutföras innan förhandlingarna om ingående av avtalet om ekonomiskt partnerskap hade slutförts. Båda sidor har uttalat sin avsikt att slutföra förhandlingarna om investeringsskydd så snart som möjligt.

EU-kommissionen lägger fram följande förslag till rådets beslut:

- Förslag till rådets beslut om undertecknande på Europeiska unionens vägnar av avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan Europeiska unionen och Japan och
- Förslag till rådets beslut om ingående på Europeiska unionens vägnar av avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan Europeiska unionen och Japan

Parallellt med dessa förslag kommer kommissionen att lägga fram ett förslag till förordning om övergripande skyddsförordning som ska omfatta avtalet om ekonomiskt partnerskap och andra handelsavtal.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Svensk lagstiftning kommer inte att påverkas av kommissionens förslag förutom ett undantag avseende den flaskstorlek som fastställs i förordningen om spritdrycker, vilket medges för att underlätta Japans export av spritdrycken Shochu i traditionellt dimensionerade flaskor.

1.4 Budgetära konsekvenser / konsekvensanalys

Kommissionens bedömning är att avtalet om ekonomiskt partnerskap kommer att leda till en beräknad förlust av tullar på 970 miljoner euro när avtalet trätt i kraft. När avtalet genomförts fullständigt, 15 år efter ikraftträdandet, förväntas den årliga förlusten av tullar uppgå till ca 2,1 miljarder euro per år. Avtalet förväntas inte påverka utgiftssidan av EU:s budget.

Förslagen förväntas medföra konsekvenser på utgiftssidan av Sveriges statsbudget, till följd av intäktsbortfallet på EU-budgeten. Detta intäktsbortfall kompenseras genom en motsvarande ökning av Sveriges inbetalningar av den BNI-baserade EU-avgiften. Den beräknade årliga ökningen av den svenska EU-avgiften blir cirka 390 miljoner kronor på kort sikt, men betydligt högre då avtalet införts fullt ut.

En konsekvensbedömning av handels hållbarhet utifrån avtalet om ekonomiskt partnerskap utfördes av London School of Economics Enterprise. Slutsatsen var att avtalet skulle få omfattande positiva följder för både EU och Japan i fråga om BNP, inkomster, handel och sysselsättning. Den långsiktiga BNP-ökningen för EU beräknades till 0,76 procent i ett scenario som förutsatte fullständig tullliberalisering och symmetrisk nedsättning av icke-tariffära åtgärder. Den bilaterala exporten förväntades

öka med 34 procent medan EU:s sammanlagda globala exportökning förväntades uppgå till fyra procent.

2017/18:FPM87

Enligt Kommerskollegium ger avtalet svenska företag bättre förutsättningar, på vissa områden direkt efter att avtalet träder i kraft t.ex. genom att många tullar tas bort eller sänks och genom ökad tillgång till den japanska marknaden för offentlig upphandling. Parallellt med förhandlingarna har EU och Japan också kunnat lösa ett antal handelshinder på regelområdet.

Grunden för handelsrelationen med Japan har hittills varit WTO:s regelverk. Avtalet med Japan innebär en ny högre nivå som avstamp för en fortsatt dialog och samarbete på handelsområdet. Samarbetet syftar bland annat till att underlätta för företag genom att till exempel skapa bättre regler på en del områden.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar och stödjer det framförhandlade avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan EU och Japan. Avtalet är av stort ekonomiskt intresse. Idag är Japan Sveriges näst största handelspartner i Asien, med stadigt stigande export. När avtalet träder i kraft kommer det att vara ett av de mest ambitiösa frihandelsavtal som EU har slutit. Avtalet minskar handelshindren och underlättar ömsesidigt utbyte av varor, tjänster och investeringar. Handeln får därmed goda förutsättningar att utvecklas ytterligare, till gagn för den ekonomiska utvecklingen i Sverige och EU. Regeringen stöder att rådet så snart som möjligt ska kunna besluta om att underteckna och ingå avtalet.

Utöver de ekonomiska vinster som frihandelsavtalet bedöms medföra för Sveriges och EU:s vidkommande skulle ikraftträdandet sända ett viktigt politiskt budskap om att EU fäster vikt vid öppna marknader och frihandel.

För svensk del var det under förhandlingarna särskilt viktigt att stödja att importtullar på alla industrivaror avvecklas, med särskild prioritet för trävaror, att förbättra marknadstillträdet för jordbruksvaror, att nå marknadsöppningar inom tjänster och investeringar, att säkerställa ett verkningsfullt genomförande av TBT-åtaganden och att nå höga skyddsnivåer för miljö, människor och djurs hälsa. Regeringen bedömer att utfallet har varit gott i dessa hänseenden.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Före och under förhandlingarna hördes EU:s medlemsstater muntligen och skriftligen om de olika aspekterna på förhandlingarna via rådets

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har hållits informerade och ska i enlighet med artikel 218.6 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) godkänna avtalet.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen föreslår att rådet ska fatta beslut om undertecknande av avtalet. Avtalet om ekonomiskt partnerskap ska undertecknas av Europeiska unionen i enlighet med rådets beslut som antas med grund i artikel 218.5 i EUF-fördraget och ska därefter ingås av Europeiska unionen i enlighet med rådets beslut som antas med grund i artikel 218.6 i EUF-fördraget med samtycke från Europaparlamentet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Denna del är inte tillämplig eftersom avtalet inte är ett utkast till en lagstiftningsakt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Under våren behandlar kommissionen och medlemsstaterna utkastet till rådsbeslut i EU:s handelspolitiska kommitté. Rådets beslut om undertecknande av avtalet är förutsett att ske den 26 juni, med avsikt att undertecknandet ska kunna ske vid toppmöte mellan EU och Japan den 11 juli.

Jämsides sker arbetet med att underställa avtalet Europaparlamentet för godkännande. Därefter förväntas rådet fatta beslut om ingående av avtalet.

Avsikten är att avtalet ska träda i kraft 2019.

4.2 Fackuttryck/termer

Icke-tariffära handelshinder

Begreppet icke-tariffära handelshinder ("non-tariff barriers") syftar på olika myndighetsåtgärder, förutom tullar, som begränsar eller försvårar internationell handel, avsiktligt eller oavsiktligt. Exempel på icke-tariffära handelshinder är kvoter, licenser, tekniska handelshinder m.m.

TBT

TBT avser tekniska handelshinder ("technical barriers to trade"). WTO:s avtal om TBT reglerar tillkomst och tillämpning av tekniska regler. Syftet är att begränsa tekniska handelshinder. Avtalet omfattar alla varor, såväl industri- som jordbruksvaror och reglerar utarbetande, fastställande och tillämpning av tekniska föreskrifter och standarder, inkl. förpacknings-, märknings- och etiketteringskrav.